

veliki i značajan izvor za kasniju protestantsku teologiju. Drugi dio je sastavljen od samostalnih rasprava, napisanih u razno vrijeme, posebno prerađenih za ovo djelo da bi sačinjavale jednu logičku cjelinu.

Pojedina poglavlja ovoga drugoga djela »Ključ« posvećena su metodologiji istraživanja biblije. Ona obrađuju cilj i razlog istraživanja, pravila tumačenja kod starijih »otaca« crkvenih, probleme gramatike i sintakse pri istraživanju i tumačenju, probleme biblijske retorike, načina jednostavnog i slikovitog govora, tropa, shema i figura, stila svetoga pisma. Kad je tako u prvih pet poglavlja obrađio metodu istraživanja pisma, Vlačić je u zadnje dvije glave sakupio svoja znanja teološkog učenja, koja su mu izgledala korisna za problem proučavanja i tumačenja svetoga pisma. I na kraju umetnuo je dvije rasprave o pitanjima, koja su njega lično najviše pekla zadnjih godina života: raspravu o istočnome grijehu, koja je sada uslijed epohalnog značaja »ključa« ponovno uzvitlala prašinu kod protestanata i raspravu o protestantskom sinodu i o načinu diskusije na njemu, dakle neka načela za budući poslovni red budućih sinoda.

Koliko mara, koliko rada, sitnog pipavog, mnogo godišnjeg, koliko raznovrsnog znanja ima u tim folijantima! Vlačić nije tu samo teolog, nego i lingvist i to moderan, kritičan lingvist, on je povjesničar, on je crkveni učitelj, dogmatičar, organizator crkve, filozof, enciklopedist. On istražuje do koje mjere se uopće može izraziti u prijevodu originalna misao pisma, koliko zavisi od smisla jedne riječi za koju treba na drugom, možda sasvim tuđem jeziku, naći odgovarajući adekvatan oblik. I tu on opet ističe značaj originala uopće, originalnog svetog pisma, koje se ne može zamijeniti nikakvim skraćenim kompendijima, katekizmima, institucijama i postilama.

U jezičnim rasmatranjima u drugom dijelu